

Redegjørelse for åpenhetsloven – Fellesordningen for avtalefestet pensjon

Generelt om selskapet

Fellesordningen for avtalefestet pensjon (Fellesordningen) forvalter ordningen for avtalefestet pensjon (AFP) for privat næringsliv. Fellesordningen er et selvstendig rettssubjekt, definert som en partseid ordning. Fellesordningens parter er arbeidslivsorganisasjonen LO, YS, NHO, Virke og Spekter. Representanter fra partene danner Fellesordningens styre. Fellesordningen har en daglig leder, som er ansatt i Fellesordningen. Fellesordningen har 51 ansatte ved utgangen av 2024.

Fellesordningens virksomhet består av behandling av søknader om AFP, klagebehandling, innkreving av pensjonspremier fra foretak som er tilsluttet ordningen, kapitalforvaltning og alminnelig administrasjon knyttet til Fellesordningen som virksomhet og arbeidsgiver. Nav står for en begrenset del av vilkårsprøvingen ved søknader om AFP og utbetaler også pensjonsytelsen.

I tillegg har Fellesordningen påtatt seg oppgaver knyttet til administrasjon for aktørene Sliterordningen, OU-samordningen og Spekter. Fellesordningen er også daglig leder i OU-samordningen.

Forankring

Fellesordningen er forpliktet til å følge åpenhetsloven, og arbeidet med etterlevelse er forankret i styret. Ledelsen, ved administrerende direktør, har i tillegg forpliktet Fellesordningen gjennom et styringsdokument knyttet til åpenhetsloven. Styringsdokumentet gjelder både for Fellesordningen, Sliterordningen og OU-samordningen. Styringsdokumentets overordnede målsetting er å sikre ordningens respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Styringsdokumentet implementerer og utdyper ordningens overordnede policy, fastsatt av ordningens styre, om å etterleve lovens plikter, beskriver ansvar og roller samt overordnede rutiner og tiltak som skal sørge for etterlevelse av loven.

Fellesordningen har valgt å dele aktsomhetsvurderinger i tre deler:

1. Kapitalforvaltning, hvor ansvar og oppfølging ligger hos seksjon for Kapitalforvaltning
2. Vurdering av interne forhold hvor ansvar og oppfølging ligger hos seksjon for HR
3. Leverandører, hvor ansvar og oppfølging ligger hos seksjon for Tilslutning og økonomi

1. Kapitalforvaltning

For Fellesordningen som kapitaleier er det risiko for faktiske og mulige negative konsekvenser på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold knyttet til selskapene Fellesordningen investerer i. Fellesordningens strategi for ESG og ansvarlige investeringer integrerer blant annet FNs Global Compact og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper i kravene til ansvarlig investeringspraksis. Standardene gir retningslinjer for Fellesordningen som kapitaleier, og for alle som forvalter midler på vegne av Fellesordningen. Alle eksterne forvalterne som benyttes av Fellesordningen er informert om Fellesordningens retningslinjer og forventningene til ansvarlig forvaltning og menneskerettigheter.

Fellesordningen er investert i fond som har juridisk tilhørighet i Norge og/eller EU. Disse fondene er underlagt gjeldende lover og regler i sine respektive hjemland. Fondene med juridisk hjemsted i Norge må dermed følge åpenhetsloven, i tillegg til EUs Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Da all forvaltning utføres av eksterne forvaltere, må Fellesordningen rimeligvis basere seg på vurderingene de eksterne forvalterne gjør. Fellesordningen gjør en årlig gjennomgang av de eksterne forvalternes policyer om menneske- og arbeidsrettigheter. Fellesordningen har regelmessig kontakt med de eksterne forvalterne for å følge opp hvordan de jobber med ESG, men Fellesordningen har ikke regulatorisk adgang til å gi instruksjoner på enkeltaksjer da alle andelseiere skal behandles likt.

Aksje- og renteporteføljene blir gjennomlyst kvartalsvis for å identifisere mulige og faktiske negative konsekvenser på sosiale, miljømessige, og etiske kriterier, basert internasjonalt anerkjente retningslinjer og prinsipper. Disse gjennomlysningene avdekker selskaper i porteføljen som har vært involvert i én eller flere svært alvorlige hendelser knyttet til ESG, deriblant menneskerettigheter.

AFP-porteføljens posisjoner per 31. desember 2024 har blitt gjennomlyst i henhold til vedtatte retningslinjer for ansvarlig forvaltning ved hjelp av analyseverktøyet MSCI ESG Research. Fellesordningen følger opp de relevante fondsleverandørene for å avdekke hvilke tiltak og vurderinger som har blitt gjort angående kontroversene og den underliggende risikoen hos selskapene. Fellesordningen vurderer ytterlige tiltak ved behov.

Risikoen for brudd på menneskerettigheter vurderes som høyest blant porteføljeinvesteringene i utviklingsland da det for disse landene er svakere rapporteringskrav og tilgjengelige data. Fellesordningen har investeringer i utviklingsland gjennom seks fond, hvorav ett er et dedikert fond for utviklingsland som utgjorde 1,7% av porteføljen ved årsslutt.

Når det gjelder eiendomsinvesteringene, er det segmentet der det er størst mangel på data om menneskerettigheter og arbeidsforhold. Alle eiendomsinvesteringene til Fellesordningen er i Norge eller Norden og gjennom store, norske aktører som også er underlagt åpenhetsloven. De to største risikoene angående menneske- og arbeidsrettigheter knyttet til eiendomsinvesteringer er: (1) arbeidsforhold ved innkjøp av materialer og lignende og (2) kontraktsforhold og fysisk risiko for arbeiderne.

Arbeidet med åpenhetsloven er et kontinuerlig og viktig arbeid som Fellesordning vil ha søkelys på. Fellesordningen vil fortsette å ha tett dialog med de eksterne forvalterne og jobber med å få på plass et nytt system som vil gjøre det lettere å gjennomlyse porteføljen med en hyppigere frekvens, i tillegg til å tilrettelegge for bedre risikovurderinger av investeringene i aksjer og obligasjoner.

2. Vurdering av interne forhold

Organisering, ansvar og forankring

Arbeidsgiveransvaret utgjør en sentral del av Fellesordningens virksomhetsdrift. Ansvaret utøves primært av linjeledere, i samarbeid med HR som bidrar med rådgivning, utvikling og støtte. Prosessene sikrer kompetanseutvikling og opprettholder forbedringsfokus. Fellesordningen er dedikert til å drifte virksomheten i henhold til gjeldende lover og avtaler innen arbeidsmiljø, samhandling og likestilling, og uten risiko for helse, miljø, sikkerhet eller grunnleggende menneskerettigheter.

Fellesordningen ønsker å være en attraktiv arbeidsgiver med gode betingelser i et likestilt arbeidsmiljø der alle ansatte føler seg respektert og verdsatt. Sentrale avtaler så vel som lokale policyer, rutiner og retningslinjer dokumenterer og understøtter arbeidet for å oppnå dette. Fellesordningen oppfordrer aktivt ansatte til å varsle om kritikkverdige forhold, og det er etablert klare rutiner for håndtering av uønskede hendelser og avvik innen HMS, personvern, informasjonssikkerhet og annen drift.

Aktsomhetsvurderinger, funn og tiltak

Gjennom aktsomhetsvurderingene avdekkes faktiske og potensielle negative konsekvenser for menneskerettigheter og arbeidsforhold i Fellesordningen. Vurderingene leder til prioriterte funn som adresseres gjennom spesifikke tiltak, med mål om forbedring og forebygging av negativ påvirkning.

Medarbeiderundersøkelser, utviklingssamtaler og dialog gjennom partssammensatte fora, er sentrale virkemidler for å ivareta arbeidstakerrettigheter. Fellesordningen anerkjenner utfordringer knyttet til høy arbeidsbelastning og er i gang med betydelig bemanningsøkning for å redusere dette. HMS-arbeidet inkluderer kontinuerlig kontroll av overtidsbruk, turnover samt uønskede hendelser og potensielle risikoer i arbeidsmiljøet.

Mangfolds- og likestillingsarbeidet gjennomføres planmessig. Kjønnssbalanse i lønnsutviklingen (kvinner andel av menns lønn) overvåkes.

Fellesordningens forpliktelser til å fremme og ivareta grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, er viktige for oss. Kontinuerlig forbedring, åpen dialog og systematisk arbeid styrker organisasjonskulturen og bidrar til et positivt og inkluderende arbeidsmiljø.

3. Leverandører

Fellesordningen kjøper i hovedsak tjenester og de fleste kjøp gjøres av selskaper lokalisert i Norge. Organisasjonen har i perioden 01.09.2023 til 31.08.2024 benyttet 163 leverandører.

3.1 Kartlegging av leverandører

Fellesordningen har i første steg valgt bort alle leverandører hvor kjøp gjennom perioden har vært kr 10.000 eller lavere. Videre er leverandører forespurt tidligere år, leverandører av engangskjøp og leverandører omfattet av åpenhetsloven og som har utarbeidet egen redegjørelse, trukket ut. Fellesordningen har utarbeidet et dokument som, ved signering, forplikter å følge våre etiske

retningslinjer. Dette dokumentet må signeres av leverandører/samarbeidspartnere ved inngåelse av avtaler/kontrakter. Nye avtaler med signert dokument om å følge våre etiske retningslinjer er også trukket ut. Gjenstående er da 8 leverandører og eller samarbeidspartnere. Av disse er det to leverandører som gjelder kjøp av lisenser fra utland. Fellesordningen har sendt ut spørreskjema via epost.

3.2 Nærmere oppfølging av leverandører

Fellesordningen sender årlig ut spørreskjemaer (på norsk og engelsk) til utvalgte leverandører for å sikre overholdelse av grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold hos disse. Spørreskjema sendes ut på vegne av den enkelte ordning og på bakgrunn av svarene oppdateres risikovurderingene for hver ordning (årlig) samt tiltak for leverandøroppfølging.

Spørreskjema for 2024 ble sendt ut 01.10.24 med svarfrist 25.10.24. Etter gjentatte purringer er det fremdeles 5 som ikke har svart ut spørreskjema for 2024. I tillegg til disse gjenstår 2 ubesvarte spørreskjema fra 2023.

Svarene på spørreskjema Fellesordningen har sendt ut indikerer lav risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Alle leverandørene svarer nei på spørsmål om risiko for potensiell negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i deres virksomhet siste 3 år. Tilsvarende gjelder for spørsmål om potensiell negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold for leverandørkjeden de siste 3 år.

På spørsmål om det er etablert rutiner for varsling for negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er det 3 som svarer ja og 3 som svarer nei. Det er 2 bedrifter som har iverksatt tiltak for å stanse, forebygge eller begrense negative konsekvenser virksomheten enten har forårsaket, bidratt til eller som er direkte knyttet til virksomheten.

3.3 Vurdering av risiko innledende tiltak

Fellesordningens vurdering av risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er vurdert som lav for benyttede leverandører. Dette begrunnes i at de fleste leverandørene er lokalisert i Norge og de fleste er omfattet av åpenhetsloven. Leverandører som ikke forplikter seg, vil anmodes om dette for å kunne anses som foretrukket leverandør av Fellesordningen.

3.4 Innføring av rutiner for nye leverandører

For fremtidige nye leverandører og samarbeidspartnere, og ved fornyelse av eksisterende avtaler, vil Fellesordningen gjøre krav på bekreftelse fra leverandør om overholdelse av etiske retningslinjer som beskrevet i eget dokument. Vesentlig mislighold av retningslinjene kan påberopes som grunnlag for heving av kontrakten.

Lysaker, 13. mai 2025

Steinar Krogstad
styreleder

Idar Kreutzer
nestleder

Kristin Diserud Mildal
styremedlem

Kristin Juliussen
styremedlem

Ragnar Bøe Elgsaas
styremedlem

Torgeir Kroken
styremedlem

Tor André Sunde
styremedlem

Tore Skeide
administrerende direktør